UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct. Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęstio 1. An Christus discubuerit, & qui cum illo?

urn:nbn:de:hbz:466:1-82999

Visual Library

QVÆSTIO I.

An Christus diſcubuerit, & qui cum illo?

§ 1. POſtquam ergo in domum venerunt, vbi erat vt Marcus ait ἀνώγεον μέγα ἐστρωμένον ἕτοιμον, cœnaculum ſuperioris loci poſitum, magnum, ſtratum, paratum, diſcubuit. Siue patrifamilias ante reuelatum fuit, vt omnia pararet, vt indicat Euthymius, ſiue ob alios vſus ipſe ſibi ſeruauit, ſeu potius, vt moris eſt apud magnates, ſemper aula aliqua ad hoſpites recipiendos inſtructa erat, ad quam ducerentur, qui aduentabant, de hac aulâ & domo videri poteſt Brochardus c. 7. §. 47. Beda hoc loco. Primam hic quæſtionem mouent, qui diſcubuiſſe negant. Agnum enim accincti, cum feſtinatione, ſtanteſq; edebant. Quadruplex eſt, quantū memini reſponſio. Prima quorundam apud Theophylactum. Chriſtum non comediſſe agnum Paſchalem, quam reſponſionem ſupra refutaui.

Altera eſt ipſius Theophylacti; Prius ſtantem comediſſe Paſcha, deinde ad cœnandum diſcubuiſſe. Hanc ſententiam ſequitur Baronius anno 34. annalium. Stationem autem omiſſam aiunt, quod ſatis intelligetur ex antedictis, itaq; cum dicitur: *veſpere autem facto*, ὀψίας δὲ γενομένης, cum ſero eſſet factum, intelligi tempus cœnæ, quæ manducationem agni Paſchalis ſequitur. Agnus enim comedebatur inter duas veſperas, hæc cœna inſtituitur ὀψίας γενομένης cum iam ſero eſſet factum, & Ioan. 13. 29. cum Iudas accepta bucellâ exiuit, erat nox.

Tertia expoſitio eſt, verbum ἀνέκειτο late accipiendum eſſe, vt ſignificet cœnaſſe Chriſtum ſiue ſtando, ſiue accumbendo. Stetiſſe autem Dominum cum Paſcha comedit, ita Maldonatus & Franciſcus Lucas.

Quarta eſt reſponſio, inter cærimonias agni comedendi, hanc nō fuiſſe, vt ſtare cogerentur. Nam Exod. 12. 11. accinctos lumbos, calceatos, baculos, manu tenentes comedere iubet, ſed illa omnia à ſedentibus, & diſcumbentibus impleri poſſunt. Itaq; merito negat Barradius de ſtatione legem eſſe. Ille etiā vnctos, veſte cœnatoriâ indutos arbitratur. Diſcumbēdi mores varij vide Giacconium de conuiuio. Morem Romanum Iudæi ſecuti ſunt, Ioſeph. l. 6. c. 6. Serius tamē Romani vſi accubitione. Varro de vitâ pop. Rom. Sedendi conſuetudo in multis remanſit. Suetonius in Claudio. Sediſſe pueros refert. Sedebant & tempore Dauidis Iudæi. 1. Reg. 20. Iudæi hoc tempore agnum vel ſtantes, vel ſedentes, vel certe accubantes, prout cuiquam in mentem venit, comediſſe videntur. Nam lex de ſtatione nulla expreſſa erat; & Rabbini fere omnes docent; illas cæremonias vnius tantum noctis fuiſſe. Dum enim Iſraëlitæ agnum comederent, Ægyptiorum primogenita necabantur, ſtatim itaque ortâ comploratione, vrgere cœperunt Iſraëlitas vt exitum maturarent. Magno itaq; conſenſu etiam veteres docent Rabbini, nec ſanguine poſtas vngi ſolitos, nec calceatos, cinctos, aut ſcipionibus armatos comediſſe, ſed diſcumbentes, idq; in ſignum adeptæ libertatis, atq; eſſe aiunt traditionem. Hanc enim antiquiſſimā aiunt traditionem in Thalmud tractatu de Paſchate. Quæ ſi vera ſunt, nihil Chriſtus in legem accumbendo ad menſam commiſit. Verum non immerito mihi ſuſpectum eſt, quod à Rabbinis adfertur. Auctori mendaci vera dicenti cautè credendum eſt. Cærimonias alias vſurpatas nō dubito. Omnes enim faciebant ad repræſentandum celerem exitum ex ſeruitute Ægyptiacâ, ita lex in futurum fertur Exod. 12. 25. *Cumq; introieritis terram quam Dominus daturus eſt vobis, vt pollicitus eſt, obſeruabitis ceremonias iſtas.*

Signanter dicit cæremonias iſtas, quæ videlicet ante fuerant indicatæ. Deinde Num. 9. toties repetitur, vt non dubitandum, eas cæremonias fuiſſe ſeruandas. v. 2. *Faciant filij Iſrael phaſe in tempore ſuo quarta decima die menſis huius ad veſperam, iuxta omnes cæremonias & iuſtificationes eius.*

Et v. 10. 11. 12. *Loquere filiis Iſrael: Homo qui fuerit immundus ſuper anima, ſiue in via procul in gente veſtra, faciat phaſe Domino in menſe ſecundo, quarta decima die menſis ad veſperam: cum azymis & lactucis agreſtibus facient illud: non relinquent ex eo quippiam vſq; mane, & os eius non confringent: omnem ritum Phaſe obſeruabunt.*

Et v. 14. *Peregrinus quoq; & aduena ſi fuerint apud eos, facient Phaſe Domino iuxta cæremonias, & iuſtificationes eius.*

Cum ergo juxta omnes ritus & iuſtificationes Paſchæ celebrationem requirat ſcriptura, non eſt dubium id eos obſeruaſſe. Hoc etiam primaria & verbi & feſti ſignificatio requirebat; nam Phaſe eſt tranſitus, quem accincti, calceati, baculis viatorijs inſtructi indicabant. Reſpondendum itaq; cæteras cæremonias, rituſq; obſeruatos; ſtare non fuiſſe neceſſarium, quia nihil de eo habent ſacræ literæ. Nam qui propter calceos, cinctus, ſcipiones ſtetiſſe eos arbitrantur, non ſatis conſiderant, iam in medijs aularum pompis, & pace, ocreatos, calcaribus inſtructos, gladijs accinctos ad menſam accumbere.

§ 2. Maior in eo eſt difficultas, an Paſcha cum diſcipulis duodecim ſeorſum Chriſtus, an vero cum patrefamilias comederit? Quidā duos agnos in eâdem domo ſumptos aiunt, imo B. Virginem ſeorſum comediſſe cum fœminis meditantur.

Duo mihi certa ſunt. Primum eſt: Chriſtum poſt agnum ſumptum cum duodecim in conclaui ſeu cœnaculo ſolum cœnaſſe. Nec vllus eſt, quod quidem ſciam, qui diſſentiat. *Chriſtus cum Apoſtolis cœnauit.*

Alterum etiam certum eſt: Agnum in illâ familiâ vnicum fuiſſe, & pro totâ familiâ immolatum, & ab eâ ſumptum, poſt cuius ſacrificij abſolutionem, Chriſtus cum Apoſtolis, cum ſuis domeſticis paterfamilias cœnauit. Ratio ſententiæ eſt clara: Die menſis decimâ agnus domum ducebatur, vt eſt Exodi 12. 3. *Loquimini ad vniuerſum cœtum Iſrael, & dicite eis: Decima die menſis huius tollat vnuſquiſq; agnum per familias, & domos ſuas: ſi autem minor eſt &c.* *Vnus in vnâ domo agnus.*

Ex lege igitur illa in familia ad quam Chriſtus diuertit, vnus erat agnus die decima ſepoſitus, eadem autem qua agnum Chriſtus comedit, diſcipulos miſit, non emptum nouum agnum; nam illo qui præparatus erat, vſurus erat Dominus. Cum igitur neq; duo eſſent agni die decima ſeparati, neq; vltima die emeretur, dicendum vnâ in domo vnicum duntaxat fuiſſe, ex quo particulam quiſq; velut ex ſacrificio ſumeret. Quin etiam addo: fuiſſe agnum anniculum ſine maculâ, maſculum, qui viris etiam duodecim in ſolidam ſufficeret cœnam. Proceriores enim, & grandiores erant in Palæſtinâ oues, tum fertilitate, tum ſalubritate paſcuorum, & hi quidem agni Paſchales eximij & ſelecti: idq; præſertim cum pedes, caput, inteſtina omnia abſumenda eſſent, addebantur lactucæ agreſtes, & amaræ. Certe Syrianæ oues laudatæ ſunt ſcriptoribus. Plin. l. 8. c. 48. *Syriæ cubitales ouium caudæ, plurimumq; in ea parte lanificij*: Reſpondet caudæ reliqua corporis magnitudo. Ita vt quamuis fabuloſum, non tamen naturæ contrarium eſt, quod de ariete Vlyſſem ferente Homerus canit.

VERSVS 21. 22.

Et edentibus illis dixit: Amen dico vobis quia vnus veſtrum me traditurus eſt Et contriſtati ſunt valde: cœperunt ſinguli dicere, nunquid ego ſum Domine.

QVÆ-